

Awareness and Applications of Visual Arts Teachers for Multiple Intelligences Theory

Assoc. Prof. İsmail Tetikci
Bursa Uludag University -Türkiye
ORCID: 0000-0001-5876-2145
ismailtetikci@uludag.edu.tr

Prof. Dr. Gonca Erim
Bursa Uludag University -Türkiye
ORCID: 0000-0001-8847-4486
goncae@uludag.edu.tr

Berzehan Aydın (MA Stud.)
Bursa Uludag University -Türkiye
ORCID: 0000-0002-1535-3592
berzehanaydinn@gmail.com

Abstract

Intelligence encompasses numerous abilities that are unique to human beings. French psychologist Alfred Binet developed the first intelligence test (IQ) in the early 20th century with the aim of distinguishing disabled children and placing them in appropriate classes. Howard Gardner, on the other hand, proved with his theory of multiple intelligences that every individual possesses multiple types of intelligence. According to the theory of multiple intelligences, teachers should create differences in teaching methods for students who have different predominant types of intelligence. The aim of this research is to determine the awareness of visual arts teachers towards multiple intelligence theory and their practices for individuals with different types of intelligence. To achieve this objective, a case study, which is a qualitative research method, was employed in the study. Semi-structured interviews were conducted with six visual arts teachers working in different districts within the province of Bursa, selected through maximum diversity strategy. The data obtained from the interviews were analyzed and interpreted using descriptive analysis method, and the notes and audio recordings taken during the interviews were transcribed into text. Then, codes were determined for each research question in collaboration with an expert researcher, and meaningful codes were grouped into categories. In the final stage, themes that answered the research questions were identified within the framework of the determined codes and categories. As a result, it was found through the analysis of data that teachers do not have sufficient knowledge about multiple intelligence theory, that there are few different applications due to insufficient opportunities especially in state schools, and that students' interest increases when different applications are made. Based on these results, it can be suggested that visual arts teachers should increase their awareness and applications of the theory of multiple intelligences.

Keywords: Art education, Visual arts teachers Multiple intelligences theory, Visual-spatial intelligence

**E-International Journal
of Educational
Research**

Vol: 14, No: 3, pp. 212-226

Research Articles

Received: 2023-02-06
Accepted: 2023-06-21

Suggested Citation

Tetikci, İ., Erim, G. & Aydın, B. (2023). Awareness and applications of visual arts teachers for multiple intelligences theory, *E-International Journal of Educational Research*, 14(3), 212-226 DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1248417>

Extended Abstract

Problem: Intelligence encompasses various skills as a unique attribute of humans. French psychologist Alfred Binet developed the first intelligence test (IQ) in the early 20th century with the aim of distinguishing disabled children and placing them in appropriate classes. The practice of ranking individuals based on their intelligence level through intelligence tests contributed to the rapid proliferation and popularity of such tests (Gardner, 2021, pp. 67-68). However, Gardner (2021) questioned the assumption that intelligence could be reduced to a single number or an "IQ" score (Albarah, Wu, & Alotaibi, 2018). Gardner defines intelligence as a bio-psychological potential that can be activated in a cultural environment to process information for problem-solving or creating products that hold value in society (Emmiyati, Rasyid, Rahman, Arsyad, & Dirawan, 2014). Research has shown that individuals can possess different levels of intelligence and different types of intelligences. In this regard, Gardner conducted studies with groups believed to have different levels of intelligence and developed a theory by synthesizing his observations. Based on his research, Gardner proposed the theory of multiple intelligences, asserting that there are several types of intelligence. According to the theory of multiple intelligences, every individual possesses eight different types of intelligence, with certain types being more dominant in some individuals. These types of intelligence include linguistic intelligence, musical intelligence, logical-mathematical intelligence, spatial-visual intelligence, bodily-kinesthetic intelligence, intrapersonal intelligence, interpersonal intelligence, and naturalistic intelligence.

Within the framework of Multiple Intelligence Theory, the role of the teacher is to employ different teaching methods based on their students' types of intelligence and ensure that they acquire the learning outcomes of the lesson. In this sense, teachers should be able to identify which of the eight different types of intelligence their students predominantly possess and observe how students apply the acquired knowledge in their daily lives. Although the understanding of intelligence in education may vary, verbal and numerical intelligences generally converge as a common ground. "To think that only verbal and numerical intelligences exist is essentially the same as assuming that there can only be two types of students. However, it is known that there are students with very different intelligences in educational environments" (Ayaydın, 2009, p. 53). Therefore, the significance of the theory of multiple intelligences in education lies in the fact that students have diverse abilities. Evaluating students with a dominant intelligence in the visual arts class solely based on their talent and labeling them as "untalented" and making assumptions without incorporating different practices or materials in the visual arts class can hinder the motivation and engagement of students who do not have a dominant spatial-visual intelligence. Therefore, teachers need to find the best strategies to accommodate these variations or develop teaching methods that support students in different areas (Sulaiman & Sulaiman, 2010).

There are many studies conducted in the field of visual arts context with respect to multiple intelligences theory. Some of these studies aim to provide teachers with examples of applications designed in accordance with the theory of multiple intelligences (Ayaydın, 2004; Ayaydın, 2009; Ünal-Karagüven, 2018; Abdelhak & Romaisa, 2022). There are also studies conducted to explore student attitudes towards the theory of multiple intelligences (Ayaydın & Özsoy, 2011; Karip, 2016; Taşpınar & Kaya, 2016; Karagöz, 2019; Yazıcı, 2019; Nyhammer, 2022) and interdisciplinary research conducted to explore its effects (Yıldız & Ceylan, 2020; Aslantaş, 2013). Çakır (2019) investigated the views of visual arts teachers on the impact of the theory of multiple intelligences on students' creativity in art.

Method: During the literature review, no studies were found regarding the teaching methods applied by visual arts teachers within the context of the theory of multiple intelligences, their awareness of the theory, and the implementation of practical activities for individuals with different types of intelligence. Therefore, the aim of this research is to determine the awareness of visual arts teachers regarding the theory of multiple intelligences and their implementation of practical activities for individuals with different types of intelligence. In line with this objective, a qualitative research method, specifically a case study, was employed. The sample group was selected using the maximum diversity strategy and semi-structured interviews were conducted with six visual arts teachers from different schools with varying status located in different districts. In this regard, a comprehensive multiple case design was utilized.

In this research, a descriptive analysis method was used for data analysis and interpretation. Descriptive analysis involves frequent use of direct quotations to present the data obtained from interviews in a vivid manner. The aim of this type of analysis is to present the collected data to the reader in an organized and interpreted form (Yıldırım & Şimşek, 2016, p. 239). The notes and audio recordings taken during the semi-structured interviews were transcribed into text format. Subsequently, codes were determined for each research question in collaboration with an expert researcher, and meaningful codes were grouped to form categories. In the final stage, themes were identified that served as answers to the research questions within the framework of the established codes and categories.

Within the scope of the research question "What are the opinions of visual arts teachers regarding the multiple intelligences theory?", the semi-structured interview questions were analyzed, and the codes of talent, self-confidence, increased participation, increased interest, and happiness were grouped under the category of "Positive Opinions". Codes such as excessive workload, time constraints, financial constraints, and biases led to the category of "Negative Opinions". These identified categories form the theme of "Teacher Opinions".

Within the scope of the second research question, "What are the practices of visual arts teachers to include individuals with different types of intelligence in visual arts classes?", the semi-structured interview questions were analyzed. The codes instructional teaching method, demonstration method, and question-answer method were categorized under "Theoretical Teaching Methods." The codes visual-spatial intelligence, bodily-kinesthetic intelligence, musical intelligence, naturalist intelligence, personal and social intelligence, verbal-linguistic intelligence, and logical-mathematical intelligence were categorized under "Applied Teaching Methods." These identified categories form the theme of "Lesson Implementation."

Within the scope of the third research question "What materials do visual arts teachers use to engage individuals with different types of intelligence in visual arts lessons?", the semi-structured interview questions were analyzed. Codes such as acrylic paint, watercolor paint, gouache paint, pastel paint, and oil paint led to the category of "Two-Dimensional Art Materials". Codes such as clay applications and ceramic applications led to the category of "Three-Dimensional Art Materials". Codes such as natural objects and recycled materials led to the category of "Recycled Materials". Codes such as smart board, videos, visuals, sounds, and the internet led to the category of "Technology". These identified categories form the theme of "Materials".

Findings: In the Findings section, the awareness of the visual arts teachers towards the multiple intelligences theory was presented by directly quoting the analyzed data. In this regard, explanations were provided within the scope of the research questions.

According to the data obtained within the scope of the first research question, it can be observed that the visual arts teachers comprising the study group primarily focused on the mathematical intelligence and the visual-spatial intelligence within the framework of the multiple intelligences theory. It can be said that the members of this study group either lacked knowledge or had a predominantly art-focused perspective regarding other types of intelligences. Based on the statements of the study group, it was determined that students who did not have dominant visual-spatial intelligence perceived themselves as untalented. Therefore, it is necessary to emphasize to these students, through the use of different teaching methods, that they can excel not only in practical aspects but also in areas such as art history, art criticism, and aesthetics, where they may have interest or talent. In this context, it has been suggested by Yazıcı (2019), Abdulhak & Romaisa (2022), and Ayaydın (2009) that activities and teaching methods should be designed according to students' different types of intelligences. It is stated that the visual arts class is not solely limited to visual-spatial intelligence, and individuals with dominant bodily-kinesthetic intelligence can excel in three-dimensional art projects, those with dominant linguistic intelligence in the field of art history, those with logical-mathematical intelligence in technical drawing, proportion or perspective applications, and those with naturalist intelligence in areas such as land art. For the multiple intelligences theory to become more functional, interdisciplinary studies are recommended by Çakır (2019), and Yıldız & Ceylan (2020) found a positive correlation between students' problem-solving skills and their perception of verbal-linguistic, logical-mathematical, and visual-spatial intelligence domains. Furthermore, it has been expressed by Ünal-Karagüven (2018) and Aslantaş (2013)

that in order to support, generalize, and shed light on the educational outcomes and student attitudes related to the theory, further research and long-term implementations are needed. Based on the data obtained and the review of relevant literature within the scope of the first research question, it is concluded that there is a greater need for the multiple intelligences theory to be given more importance by visual arts teachers regarding different types of intelligences.

The findings obtained from the second and third research questions were discussed in conjunction with the relationship between implementation and materials. According to the data obtained, visual arts teachers working in public schools expressed difficulties in implementing different teaching methods based on the multiple intelligences theory due to the lack of workshops, high class sizes, and financial constraints faced by students and parents. On the other hand, visual arts teachers working in private schools were found to have sufficient facilities such as workshops, technological tools, three-dimensional art elements, and the ability to use different materials, as well as smaller class sizes, which made it easier for them to apply teaching methods aligned with the multiple intelligences theory. One of the areas where teachers agree is that when students notice differences in how the lesson is delivered and materials are used, their engagement in the class increases. In this regard, studies conducted by [Ayaydın \(2004\)](#), [Nyhammer \(2022\)](#), [Karagöz \(2019\)](#), [Karip \(2016\)](#), [Özsoy & Ayaydın \(2011\)](#), [Taşpınar & Kaya \(2016\)](#), [Ayaydın \(2009\)](#), and [Aslantaş \(2013\)](#) on the multiple intelligences theory emphasize that its application in the classroom leads to positive developments in students' attitudes towards the class, their participation, and their academic achievements. When comparing the research data with the literature in the field, it can be concluded that while the visual arts field is suitable for implementing practices related to different types of intelligences, the difficulties faced by teachers in this regard due to limitations in public schools create inequality between students attending public and private institutions.

Suggestions: In light of the research findings and literature review conducted, theoretical and applied studies on the multiple intelligences theory can be undertaken by teachers and experts in the field, specifically focusing on the impact of the theory in visual arts education. Instructional methods can be developed targeting each type of intelligence, taking into account the influence of the multiple intelligences theory. In order to overcome financial constraints and increase students' interest in the class, visual arts teachers can be encouraged to utilize recycled materials as part of their sustainable practices and to incorporate different applications and materials. Additionally, seminars can be organized to provide art teachers with examples of activities that demonstrate the application of the multiple intelligences theory in the classroom.

This research, conducted as a case study, is limited to the data obtained from the selected sample group. However, it is important to note that replicating this study with larger and more diverse groups in different regions would strengthen the findings. Consequently, considering the increase in students' academic achievements associated with the multiple intelligences theory, the views of visual arts teachers regarding the theory's research and application are significant contributions to the literature.

Based on the research results, the impact of the multiple intelligence theory in visual arts class can be studied both theoretically and practically by teachers and field experts to develop teaching methods tailored to each type of intelligence. To overcome financial constraints and increase students' interest in visual arts, visual arts teachers can be encouraged to use sustainable and reusable materials in their various applications and materials. Additionally, seminars showcasing examples of activities for implementing the multiple intelligence theory in classes can be organized for visual arts teachers. In conclusion, considering the increase in academic achievement of students with the multiple intelligence theory, the opinions of visual arts teachers on the research and application of the theory are important because they will contribute to the literature.

Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Çoklu Zekâ Kuramına Yönelik Farkındalık ve Uygulamaları

Doç. Dr. İsmail Tetikci

Bursa Uludağ Üniversitesi - Türkiye

ORCID:0000-0001-5876-2145

ismailtetikci@uludag.edu.tr

Prof. Dr. Gonca Erim

Bursa Uludağ Üniversitesi - Türkiye

ORCID: 0000-0001-8847-4486

goncae@uludag.edu.tr

Berzehan Aydın (YL Öğr.)

Bursa Uludağ Üniversitesi - Türkiye

ORCID: 0000-0002-1535-3592

berzehanaydinn@gmail.com

Özet

Zekâ insanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algulama, yargulama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı olarak tanımlanmaktadır. Fransız psikolog Alfred Binet 20. yüzyılın başında engelli çocukları ayırt etmek ve diğer çocukları uygun sınıflara yerleştirebilmek amacıyla ilk kez zekâ testini (IQ) geliştirmiştir. Howard Gardner ise her bireyin birden fazla zekâ türüne sahip olduğunu çoklu zekâ kuramıyla ispatlamıştır. Bu sebeple öğretmenler, öğrencilerin farklı zekâ türlerine göre öğretim yöntemlerinde çeşitlilik yaratmalıdır. Bu araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına yönelik farkındalıklarını ve farklı zekâ türlerine sahip bireyler için yaptıkları uygulama çalışmalarını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik stratejisiyle belirlenmiş, Bursa ili içinde farklı ilçelerde görev yapmakta olan altı adet görsel sanatlar öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde elde edilen verilerin analizi ve yorumlanmasında betimsel analiz yöntemi kullanılmış, görüşmeler esnasında alınan notlar ve ses kayıtları metin halinde düzenlenmiştir. Daha sonra alanında uzman araştırmacı ile her bir araştırma sorusu için kodlar belirlenmiş ve birbiriyle anlamlı benzerlik gösteren kodlar ile kategoriler oluşturulmuştur. Son aşamada belirlenen kod ve kategoriler çerçevesinde, araştırma sorularına cevap niteliğinde temalar belirlenmiştir. Veri analizleri sonucunda, çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, özellikle devlet okullarında imkân yetersizlikleri nedeniyle az sayıda farklı uygulamalar yapılabildiği, fakat farklı uygulamalar yapıldığında öğrencilerin derse karşı ilgisinin arttığı bilgisi elde edilmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramı farkındalık ve uygulamalarını artırmaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Görsel sanatlar öğretmenleri, Çoklu zekâ kuramı, Görsel-uzamsal zekâ.

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 3, ss. 212-226

216

Araştırma Makalesi

Gönderim: 2023-02-06

Kabul: 2023-06-21

Önerilen Atıf

Tetikci, İ., Erim, G. ve Aydın, B. (2023). Görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına yönelik farkındalık ve uygulamaları, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 212-226. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1248417>

GİRİŞ

Zekâ, insanlara özgü bir özellik olarak birçok beceriyi içermektedir. [Türk Dil Kurumu \(2023\)](#)'na göre zekâ; insanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin toplamıdır. Psikolog Howard Gardner ise zekâyı, sorunları çözmek veya toplumda değeri olan ürünler yaratmak için kültürel bir ortamda etkinleştirilebilen bilgileri işlemeye yönelik biyo-psikolojik bir potansiyel olarak tanımlamaktadır ([Emmiyati, Rasyid, Rahman, Arsyad ve Dirawan, 2014](#)). İnsanın sahip olduğu zekâların karışımından "benlik algısı"nın ortaya çıktığını ve benlik algısının belli zekâları belli amaçlara yönelten "yönetim kapasitesi" ve farklı entelektüel alanlardan gelen bulguları birleştirebilen "sentezleme becerisi" olduğunu savunmaktadır.

Başka bir bilim insanı olan Fransız psikolog Alfred Binet 20. Yüzyılın başında engelli çocukları ayırt etmek ve diğer çocukları uygun sınıflara yerleştirebilmek amacıyla ilk kez zekâ testini (IQ) geliştirmiştir ([Gardner, 2021, s. 67](#)). İnsanları zekâlarına göre derecelendirme durumu, zekâ testlerinin kısa zamanda yaygınlaşmasına ve popülerliğinin artmasına neden olmuştur ([Gardner, 2021, s. 67-68](#)). [Gardner \(2021\)](#) ise, zekânın tek bir sayıya veya "IQ" puanına indirgenebileceği varsayımını sorgulamıştır ([Albarah, Wu ve Alotaibi, 2018](#)). Gardner, IQ testleri için bireylerin günlük yaşamına dair zekâları hakkında fikir vermediğini, belli bir toplumsal yapının ve eğitim görülen çevrenin kattığı bilgiyi yansıttığını düşünmektedir. Bu düşüncesi sebebiyle de okulda eğitim görmüş bireylerin, yanıltıcı cevapları olan zekâ testlerinde başarılı olmada daha şanslı olduğunu savunmuştur. Ayrıca zekâ testlerinin günlük hayatta karşılaşılan problemlere karşı düşünme, problem çözme yetisini veya yeni edinilen bilginin doğru şekilde algılanıp algılanmadığını yeteri kadar değerlendiremediğini savunmaktadır ([Gardner, 2021](#)).

"Kişilerin zekâ düzeylerinin içinde dikkat, bellek, hatırlama, algılama, seçici ve bağlantı kurucu düşünme, tümevarım ve tümdengelim yoluyla akıl yürütme gibi çeşitli işlemler yer alır." ([Erim, 1994, s. 42](#)). Bununla birlikte [Gardner \(1995/2021\)](#), kişilerde farklı zekâ düzeyleri olabildiği gibi farklı zekâ türlerinin de olabileceği yolunda araştırmalar yapılmıştır. Bu konuda Gardner, farklı zekâ düzeyine sahip olduğu düşünülen gruplar ile çalışmış ve gözlemlerini sentezleyen bir teori geliştirmiştir. Gardner, bu araştırmaları sonucu zekânın farklı türleri olduğunu savunmuş ve çoklu zekâ kuramını ortaya koymuştur. [Gardner \(2021\)](#), her zekâ türünün kendi doğası, süreçleri ve biyolojik temellerine göre işlediğini savunur. Bu sebeple, zekâların kıyaslanmasının yanıltıcı olduğunu ve her birinin kendine özgü kuralları olduğunu belirtir. Bu doğrultuda insanların zekâlarının en az kendi fiziki görünüşleri kadar farklı olduğu söylenebilir ([Özsoy, 2007, s. 101](#)). İnsanların zekâyı sadece sözel ve sayısal zekâ olarak kabul etmelerine ve "yetenekli fakat zeki değil" yorumlarına karşın Gardner, zekâ türlerini öncelikle "entelektüel güç" ve daha sonrasında "insanın zekâları" olarak adlandırmış ve Çoklu Zekâ Kuramını ortaya koymuştur ([Saban, 2001: 4-5. Akt. Özsoy, 2007 s. 99; Gardner, 2021, s. 60](#)).

Çoklu Zekâ Kuramında, her bireyde var olan, ancak oranları kişiden kişiye farklılık gösteren yedi zekâ alanı bulunmaktadır. Bunlar; dil zekâsı, müzikal zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ, uzamsal-görsel zekâ, bedensel-kinestetik zekâ, kişisel zekâ, sosyal zekâdır. Daha sonra bu zekâ türlerine sekizinci tür olan doğacı zekâ ilave edilmiştir ([Gardner, 1995/2021](#)). Dil zekâsı gelişmiş bireyler; insanları ikna kabiliyeti yüksek, farklı dil öğrenme becerilerine sahip kişiler olabilmektedir. Dil zekâsı gelişmiş bireyler sözlü olarak politikacı, konuşmacı, yazılı olarak ise şair ve yazar olabilme imkânına erişmektedirler ([Talu, 1999, s. 166](#)). Müzikal zekâ türü gelişmiş bireyler ritme, sesin yüksekliğine ve melodiye duyarlılık göstermektedirler. Örnek beceriler arasında; şarkıları ezberleyebilme, melodilerdeki hızı ve ritmi değiştirebilme gösterilebilmektedir ([Altan, 1999, s. 4](#)). Mantıksal-matematiksel zekâ; bireyin sayıları ve rakamları etkin şekilde kullanması ve problemleri bilimsel yaklaşımla ele alması, ortaya çıkan kavramlar arası bağlantıları kurabilmesi kapasitesidir ([Ünal-Karagüven, 2018, s. 5](#)). Bilim insanına göre matematik, evrenin nasıl işlediğini anlamayı sağlayan (kolaylaştırıcı) bir araçtır. Müzik, görsel sanatlar ve matematik alanlarındaki ilham verici düşüncelerde ortaklıklar gözlemlenmektedir. Bunun sebebi matematiksel zekâyı sahip bireylerin farklı alanlarda düzenliliğe ve şablon ortaya çıkarmaya eğilimli olmasında aranabilmektedir ([Gardner, 2021, s. 208-235](#)). Uzamsal-görsel zekânın özü görsel dünyayı doğru biçimde algılamak, başlangıçtaki algı üzerinde değişim ve dönüşümler yapabilmek, görsel deneyimi fiziksel uyarıcının yokluğunda dahi yeniden üretebilmektir ([Gardner, 2021, s. 239](#)). Bedensel-kinestetik zekâ; bireyin vücudunu etkili biçimde kullanabilmesi yeteneğidir. Tüm vücudunu kullanabilen bireyler için dansçılar, atletler, aktörler örnek gösterilirken, ellerini etkili biçimde kullanabilen bireyler için ressamlar,

heykeltıraşlar, zanaatkarlar ve cerrahlar örnek gösterilebilmektedir (Gardner, 2021, s. 279). Kişisel zekâ; öz yansıtma, içsel değerler sistemleriyle, felsefi meditasyonlarla, kişisel uyumla ve yaratıcı zekâyla bağlantı kurar (Özsoy, 2007, s. 102). Gardner (2021) nörolojik bozukluklar sebebiyle kişisel zekânın değişebildiğini (azalma veya artma) belirtmektedir. Sosyal zekâ; empati yeteneği ile ilişkilendirilebilen bir zekâ türüdür. Başka insanların düşüncelerini, hareketlerini, duygu durumlarını algılayabilme, onlar açısından düşünebilme ve problemleri çözebilme gibi becerileri kapsamaktadır (Talu, 1999, s. 167). Doğacı zekâ ise; Gardner (2021) tarafından Çoklu Zekâ Kuramına eklenen son zekâ türüdür. Doğa zekâsı farklı bitki ve hayvan türlerini tanıma, doğada vakit geçirmekten hoşlanma gibi belirtiler gösterebilmektedir.

Çoklu zeka kuramı eğitimde, bir dersin işlenişinden değerlendirilmesine ve dersliğin dizaynına kadar bir çok açıdan işe koşulabilir bir nitelik taşımaktadır (Toprakçı, 2017). Kuşkusuz bu süreçte en önemli faktörlerden biri öğretmendir. Çoklu zekâ kuramı kapsamında öğretmenin rolü, öğrencilerinin zekâ türlerine göre farklı öğretim yöntemleri kullanmak ve derse ait kazanımları öğrencilerine edindirmektir. Bu anlamda öğretmenler öğrencilerin sahip oldukları sekiz farklı zekâ türünün hangisinin baskın olduğunu fark edebilmeli ve öğrencilerin edindikleri bilgileri günlük hayatta hangi durumlarda kullandıklarını gözlemleyebilmelidir. Eğitimde zekâ anlayışları, her ne kadar birbirine göre farklılık gösterse de genel anlamda sözel ve sayısal zekâ ortak paydasında buluşmaktadırlar. Bu konuda Ayaydın (2009, s. 53), görüşlerini şöyle belirtmektedir: "Sadece sayısal ve sözel zekânın var olduğunu düşünmek, bir anlamda iki tür öğrencinin olabileceğini düşünmekle aynı kapıya çıkmaktadır. Oysa eğitim ortamlarında çok farklı zekâlara sahip olan öğrencilerin var olduğu bilinmektedir". Bu anlamda eğitimde çoklu zekâ kuramının önemi, öğrencilerin yeteneklerinin farklı olması gerçeğinde yatmaktadır. Farklılıklara saygı sürecinde öğretim ortamındaki mekânın düzenlenmesi, materyallerin seçimi ve kullanımı da çok önemlidir (Gülüm ve Türker, 2022, s. 227). Bu nedenle öğretmenlerin bu varyasyonlarla ilgili olarak kullanılacak en iyi stratejileri bulmaları veya öğrencilere farklı alanlarda destekleyecek öğretim yöntemleri geliştirmeleri gerekmektedir (Sulaiman ve Sulaiman, 2010). Bu sayede öğrenciler edindikleri bilgileri hangi bakış açısıyla içselleştireceklerinin farkına varacaklardır. Her bireyde sekiz zekâ türünün de bulunduğu, fakat bazı bireylerde bazı zekâ türlerinin daha baskın olduğu düşünüldüğünde, sadece dilsel ve matematiksel zekâyı dayalı ilerleyen eğitim sistemini yeniden tasarlamak, diğer zekâ türlerini göz önünde bulundurarak eğitim programı hazırlamak yararlı olacaktır.

Çoklu zekâ kuramına dair araştırmalar incelendiğinde, görsel sanatlara yatkın bireylerin bedensel, uzamsal, doğacı, matematiksel gibi farklı zekâ türlerine yatkın olabileceği görülmektedir. Ayaydın (2004)'ün araştırmasında çoklu zekâ kuramına göre düzenlenen görsel sanatlar dersi planı uygulandığında, her zekâ türüne sahip öğrencinin sanatsal çalışmalar üretebildiği sonucu elde edilmiştir. Karip (2016); Özsoy ve Ayaydın (2011)'ün araştırmalarında ön test ve son test sonucu çoklu zekâ kuramına yönelik farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretim programlarının akademik başarıya olumlu etkisi olduğu, uygulandığı deney gruplarının tutum puanları arasında anlamlı fark olduğu ve öğrencilerin resim dersine yönelik olumlu tutumlar kazandığı sonuçları elde edilmiştir. Öğrenci yatkınlıklarına göre görsel sanata farklı bakış açılarıyla yorumlama ve üretme yaklaşımları getirebilmektedir. Bedensel zekâsı baskın öğrenciler dokunarak, işleyerek eser üretirken, uzamsal zekâsı baskın öğrenciler ise hayal güçlerini daha etkili kullanarak farklı yaklaşımlar sergileyebilmektedirler. Sanat tarihi veya estetik gibi konulara ilgi duyan dilsel, matematiksel zekâsı baskın öğrencilerle karşılaşmak mümkün görülmektedir. Bu bağlamda öğrencileri görsel sanatlara yetenekli veya yeteneksiz olarak ayırtırmadan, baskın zekâ türlerini çözümlenerek görsel sanatın hangi alanına (sanat tarihi, sanat eleştirisi, uygulama, estetik) daha yatkın olduklarını fark etmek ve bu doğrultuda öğrencileri yönlendirmek gerekmektedir (Özsoy, 2007, s. 101-102).

Öğrencilerin farklı zekâ türleri göz önünde bulundurulurken öğretim planı oluşturma öğretmenin için uzun soluklu bir sorumluluk olsa da, eğitimine katkı sağlanacak ve keşfederek yönlendirilecek öğrencinin öğretiminde kısa ve etkili bir süreçtir (Gardner, 2021, s. 469). Öğrencinin hangi zekâ türüne yatkın olduğu belirlenirken yaş düzeyi fark etmeksizin, söz konusu (denenen) zekâ türü ile problem çözme becerisi test edilebilmektedir. Gardner (2021)'a göre uzamsal zekâ test ediliyorsa, bir yaşındaki çocuktan bir eşyayı saklayabilirsiniz, altı yaşındaki çocuğa geçirmeli bulmaca verebilirsiniz ve ergenlik çağı öncesindeki çocuğa rubik küpü verebilirsiniz. Test edilecek zekâ türlerine ilişkin ilginç bulmacalardan yararlanmak ve çocukların bunları çözmesini istemek, zekâ düzeyinin belirlenmesi konusunda dünya çapında geçerli olan

ve yarım saat içinde kâğıt kalemle gerçekleştirilen standartlaşmış IQ testlerinden daha geçerli ve etkili bir yol gibi görünmektedir (s. 468-469). Bu bağlamda görsel sanatlar dersi içerisinde görsel-uzamsal zekâsı baskın olmayan öğrencilere de hitap edecek şekilde uygulamalar yapmak gerekmektedir. Farklı zekâ türü baskın öğrencileri görsel sanatlar dersinde sadece yetenek kapsamında değerlendirip "yeteneksiz" olarak adlandırmak, görsel sanatlar dersi içerisinde farklı uygulamalar veya materyaller kullanmaksızın öngörüle bulunmak görsel-uzamsal zekâ türü baskın olmayan öğrencileri güdülemeye ve derse katmaya bir engeldir.

Alan yazında çoklu zekâ kuramına yönelik görsel sanatlar dersi bağlamında yapılmış pek çok araştırma bulunmaktadır. Yapılan araştırmaların bir kısmı öğretmenlere yönelik, çoklu zekâ kuramına uygun şekilde tasarlanmış uygulama örnekleri oluşturma amacını taşımaktadır (Ayaydın, 2004; Ayaydın, 2009; Ünal-Karagüven, 2018; Abdelhak ve Romaisa, 2022). Çoklu zekâ kuramına yönelik öğrenci tutumlarını keşfetmek üzere yapılan çalışmalar olduğu gibi, (Ayaydın ve Özsoy, 2011; Karip, 2016; Taşpınar ve Kaya, 2016; Karagöz, 2019; Yazıcı, 2019; Nyhammer, 2022) disiplinler arası etkilerini keşfetme amacıyla yapılmış araştırmalar da bulunmaktadır (Yıldız ve Ceylan, 2020; Aslantaş, 2013). Çakır (2019) ise çoklu zekâ kuramının öğrencilerin sanattaki yaratıcılığına etkisi konusunda görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşlerini araştırmıştır.

Ancak alanyazında görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramı farkındalıkları ve çoklu zekâ kuramı kapsamında öğrencilere yaptıkları uygulama ile kullandıkları materyaller hakkında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı; görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına yönelik farkındalıklarını ve farklı zekâ türlerine sahip bireylere yönelik yaptıkları uygulama çalışmalarını tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

- 1- Görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına yönelik görüşleri nelerdir?
- 2- Görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı zekâ türlerine sahip bireylere yönelik yaptıkları uygulama çalışmalarını kazandırmak amacıyla yaptıkları uygulamalar nelerdir?
- 3- Görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı zekâ türlerine sahip bireylere yönelik yaptıkları uygulamaları kazandırmak amacıyla kullandıkları materyaller nelerdir?

Bu araştırma kapsamında, görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına yönelik görüşlerinin belirlenmesi ile alan öğretmenlerinin kurama dair farkındalıklarının artacağı düşünülmektedir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramı bağlamında kullandıkları uygulamaları ve materyalleri belirlemek ise, kurama yönelik görsel sanatlar dersi uygulamaları oluşturmayı planlayan öğretmenlere örnek olması açısından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Creswell (2017)'e göre nitel araştırma sosyal ya da beşeri bir probleme bireylerin veya grupların atfettiği anlamları keşfetme ve anlamaya yönelik bir yaklaşımdır. Bu yöntem dahilinde Bursa ilinin Nilüfer, Osmangazi ve Yıldırım ilçelerinin herbirindeki birer devlet ve özel okulda görev yapmakta olan görsel sanatlar öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Araştırmada nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Yin (1984, s.23)'e göre durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016). Durum çalışması kapsamında araştırmada farklı ilçelerde yer alan ve farklı statülerde olan okullarda görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş olup, bu anlamda bütüncül çoklu durum deseni kullanılmıştır. Bu tür desenlerde araştırmacının veri toplama amacıyla gittiği okullara standart bir araçla (görüşme soruları) gitmesi ve birbiriyle karşılaştırılabilir veriyi toplaması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 301-302). Yıldırım ve Şimşek (2016), çoklu durum deseni kullanan araştırmacının bir durumu ortaya koyma amacıyla, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip okullarda, her okulda aynı şekilde ve aynı boyutlarda veri toplamak şartıyla karşılaştırılabilir veriyi toplamasının önemli olduğunu ifade etmişlerdir (s. 301-302). Bu anlamda araştırmanın çalışma grubunu oluşturan görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı ilçelerde, farklı sosyo-ekonomik okullarda görev yapması sebebiyle bütüncül çoklu durum deseni kullanılmıştır.

1. Çalışma Grubu

Araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. "Amaçlı örnekleme kapsamındaki bu strateji, çeşitliliğin büyük ölçüde geniş kapsamlı olan merkezi temaları yansıtmayı ve tanımlamayı amaçlamaktadır." (Patton, 2018, s. 235). Bu bağlamda maksimum çeşitlilik stratejisine yönelik olarak devlet okulu ve özel okulda çalışan öğretmenlerin farkındalıklarını belirleyebilme amacıyla araştırmanın çalışma grubunu Bursa ili Nilüfer, Osmangazi ve Yıldırım ilçelerinde devlet okulu öğretmenlerinden üç ve özel okul öğretmenlerinden üç görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır. Buradaki amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve geniş bir çeşitlilik yelpazesindeki ortak örüntüleri araştırmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 119; Glesne, 2020, s. 61). Buna bağlı bilgiler Çizelge 1'de yer almaktadır.

Çizelge 1. Katılımcıların Kod İsimleri

İlçe	Okul Türü	İsmlendirme	Kod İsim
Nilüfer	Devlet Okulu	Öğretmen 1	Ö1
Nilüfer	Özel Okul	Öğretmen 2	Ö2
Osmangazi	Devlet Okulu	Öğretmen 3	Ö3
Osmangazi	Özel Okul	Öğretmen 4	Ö4
Yıldırım	Devlet Okulu	Öğretmen 5	Ö5
Yıldırım	Özel Okul	Öğretmen 6	Ö6

2. Verilerin Toplanması

Belirlenen yarı yapılandırılmış görüşme sorularını cevaplandırma amacıyla Çizelge 2'de görüşme tarihi, görüşme süresi ve görüşme yerinin de belirtildiği gibi öğretmenlerle gönüllülük esasına dayalı görüşmeler sağlanmıştır. Görüşme esnasında veri kaybı yaşanmaması amacıyla, öğretmenlerin de imzalı onayıyla ses kaydı alınmıştır. Öğretmenlere elde edilen verilerin araştırma kapsamı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacağına, katılımcıların isimleri yerine kod isimler kullanılacağına ve alınan ses kayıtlarının sorumlu üç araştırmacı harici kimseyle paylaşılmayacağına dair bilgiler verilmiştir.

Çizelge 2. Görüşmelerin tarih, süre ve yer bilgileri

Katılımcılar	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi	Görüşme Yeri
Ö1	17.05.2022	30 dakika	Görev Yapılan Okul
Ö2	30.05.2022	30 dakika	Görev Yapılan Okul
Ö3	20.05.2022	15 dakika	Görev Yapılan Okul
Ö4	09.06.2022	35 dakika	Görev Yapılan Okul
Ö5	09.06.2022	15 dakika	Görev Yapılan Okul
Ö6	24.05.2022	25 dakika	Görev Yapılan Okul

3. Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizi ve yorumlanmasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşmelerde elde edilen verilerin çarpıcı bir biçimde okuyucuya sunulması amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen verileri düzenlenmiş ve yorumlanmış biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016 s. 239). Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla yapılan görüşmeler esnasında alınan notlar ve ses kayıtları metin halinde düzenlenmiştir. Bu aşamada Yıldırım ve Şimşek (2016)'in betimsel analiz aşamalarında söz ettiği gibi, düzenlenen veriler (yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen cevaplar) hizmet ettiği araştırma sorularına göre gruplara ayrılmıştır. Bu sayede veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Sonuçlar yazılırken yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen cevaplardan kullanılacak doğrudan alıntılar seçilmiştir (s. 240). Daha sonra alanında uzman araştırmacı ile her bir araştırma sorusu için kodlar belirlenmiş ve birbiriyle anlamlı benzerlik gösteren kodlar ile kategoriler oluşturulmuştur. Son aşamada belirlenen kod ve kategoriler çerçevesinde, araştırma sorularına cevap niteliğinde temalar belirlenmiştir.

4. Geçerlik ve Güvenirlik

Creswell ve Miller (2000)'a göre geçerlik, nitel araştırmaların güçlü yanlarından biridir ve okuyucu, katılımcı ve araştırmacının bakış açısından bulguların doğru olup olmadığının belirlenmesine dayanmaktadır (Akt. Creswell, 2017, s. 201). Bu doğrultuda araştırmanın geçerliğini arttırmak amacıyla çalışma grubunu oluşturan görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşme sorularına verdiği cevaplar, bulgular

ve yorumlar bölümünde sık sık doğrudan kullanılmıştır. Çizelge 3'te belirtildiği gibi analiz sürecinde alanında uzman araştırmacı yazar ile 3 hafta boyunca detaylı çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla çalışma grubunu oluşturan görsel sanatlar öğretmenlerine görüşmelerin gizliliği konusunda güvence verilmiş, kendilerinden gerekli izinler alınmış ve araştırma ile ilgili etik kurul onayı alınmıştır. Aynı zamanda araştırmanın yöntem ve veri analizi kısımları detaylı olarak açıklanarak araştırmanın tekrar edilebilirliği sağlanmıştır.

Çizelge 3. Analiz sürecinde yapılan çalışmalar

Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi	Analiz Çalışması
08.11.2022	3 saat	Görüşme verileri incelenmiş ve kodlar belirlenmiştir.
11.11.2022	2 saat 20 dakika	Belirlenen kodlar ile kategoriler oluşturulmuştur.
17.11.2022	1 saat 45 dakika	Kategoriler incelenmiş ve temalar oluşturulmuştur.
29.11.2022	2 saat	Yapılan çalışmalar incelenmiş ve tartışılmıştır.

BULGULAR

Araştırma sürecinde yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanan veriler "Bulgular" kısmında betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Belirlenen bulgular kod, kategori ve tema olarak ayrıştırılmış ve sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda, "Öğretmen Görüşleri", "Dersin İşlenişi" ve "Materyaller" temaları elde edilmiştir.

1. Öğretmenlerinin Çoklu Zekâ Kuramına Yönelik Görüşleri

Çizelge 4'te belirtildiği gibi 1. Araştırma sorusu olan "Görsel sanatlar öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına yönelik görüşleri nelerdir?" sorusu kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme soruları analiz edilerek yetenek, özgüven, katılımın artması, ilginin artması ve mutlu olma kodlarıyla "Olumlu Görüşler" kategorisine; mevcut fazlalığı, zaman kısıtlılığı, maddi kısıtlılık ve önyargı kodlarıyla "Olumsuz Görüşler" kategorilerine ulaşılmıştır.

Çizelge 4. Öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına yönelik görüşleri

Görüşler	Kod	Kategori
Yeteneklerine göre kulüpler var.	Yetenek	
Farklı zekâ türlerine yönelik uygulamalar yapıldığında derse ilgi artıyor	Katılımın Artması	Olumlu
Malzeme çeşitliliği derse katılımı arttırıyor	İlginin Artması	Görüşler
Farklı malzemeler kullanınca mutlu oluyorlar	Mutlu Olma Özgüven	
"Yeteneğim yok" diyorlar.	Önyargı	
Hayal güçleri kısıtlı.	Mevcut Fazlalığı	Olumsuz
Kalabalık sınıflarda farklı uygulamalar yaptırılmıyor.	Zaman Kısıtı	Görüşler
Zaman kısıtlı olduğu için farklı çalışmalar yaptırılmıyor.	Maddi kısıtlılık	

1.1 Olumlu Görüşler

"Çoklu zekâ kuramı hakkındaki görüşleriniz/fikirleriniz nelerdir?" sorusuna Ö2, "Çoklu zekâ kuramının özel okullarda daha iyi uygulandığını düşünüyorum. Çünkü bizim okulumuzda öğrencilerin yeteneklerine göre açılmış çok fazla kulüp var. Öğrenciler destekleniyor ve bunun için ayrı eğitim alıyorlar yani. Çoklu zekâ kuramını kabul ediyorum bence bütün öğretmenler kabul etmeli ve çocuklar bu alanlara eğilmeli." cevabını vermiştir. Ö4 ise Ö2'ye benzer şekilde çoklu zekâ kuramının varlığını kabul ettiğini, bazı öğrencilerinin ilgilendiği alanlarla hangi zekâ türüne yatkın olduğunu fark edebildiğini söylemiştir. "Malzemeler, öğretim yöntemi gibi konularda farklı çeşitlilikler uyguladığınızda öğrencilerin derse katılımında değişim gözlemleniyor musunuz?" sorusuna Ö5, "Daha mutlu oluyorlar. Farklı malzemeler kullanınca "A böyle bir şey de varmış" diyorlar. Gerçekten faydasını görüyorum." cevabını verirken diğer tüm öğretmenler de katılımın olumlu yönde arttığına dair benzer cevaplar vermiştir.

1.2 Olumsuz Görüşler

"Çoklu zekâ kuramı hakkındaki görüşleriniz/fikirleriniz nelerdir?" sorusuna Ö5, "Bizim öğrenciler biraz böyle hazır konmayı seviyorlar... Hayal güçleri biraz kısıtlı, aralarından bir iki tane oluyor. Gerçekten onlar çok güzel bir sınıf ama onun dışındakiler biraz ezberci." cevabını verirken Ö3 "Çoklu zekâ kuramını her zaman uygulayamıyorum... Sınıfların kalabalık oluşu buna bir neden." cevabını vermiştir. Bunun

yanında Ö1, "Her öğrencinin zekâsı farklı farklı. Onlara yönelik çalışmalar yapıyoruz. Ama bizim dersimizde görsel zekâsı fazla olan öğrenciler daha öne çıkıyor. Diğer öğrenciler yani özellikle matematiksel olanlara, resmin matematikle örtüştüğünü çok sık söylüyorum. Hatta simetri ve oran orantı konularını matematik dersi gibi işliyorum ama veli ve öğrenci biraz ön yargılı oluyor bizim dersimize. "Benim yeteneğim yok" diyorlar. Fakat biz yetenek okulu değil burda amacımız bir takım temel bilgileri vermek ve resminizi biraz geliştirmek, sanat görüşü dünya görüşü edinmelerini sağlamayı amaçlıyoruz." cevabını vermiştir.

"Malzeme ve öğretim yöntemleri konularında farklı çeşitlilikler uyguladığınızda öğrencilerin derse katılımında değişim gözleyorsunuz?" sorusuna ise Ö3 "...Çocuklar için de birazcık daha malzeme çeşitliliği sunarım. O farkı sunmaya çalışıyorum ama artık malzeme isteyemiyorum çünkü her şey çok pahalı. O yüzden ancak hani ellerinde olan desem eskiden biz gazeteleri kullanırdık. Ama şimdi artık evlere gazete girmiyor..." cevabını vermiştir.

"Farklı zekâ türleri için ne gibi uygulamalar yaptırıyorsunuz?" sorusuna ise Ö1 "...Çoklu zekâ kuramlarına yönelik de çok fikir var ama zaman yok. Dersimizin 40 dakika ile sınırlı olması bizi sınırlandırıyor. Pastel kullanma sebebimiz de bu. Sulu boyaya başlayana kadar ders bitiyor."; Ö2 "Maalesef yaptırıyorum. Çünkü sınıflarımız kalabalık yani 20 kişilik. Bunun için her öğrenciye farklı zaman ayrılması gerekiyor, öyle bir imkânımız da yok." cevabını verirken, Ö5 de "Yaptırıyorum" cevabını vermiştir.

2. Öğretmenlerinin Farklı Zekâ Türlerine Sahip Bireyleri Görsel Sanatlar Dersine Kazandırmak Amacıyla Yaptıkları Uygulamalar

Çizelge 5'te belirtildiği gibi 2. araştırma sorusu olan "Görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı zekâ türlerine sahip bireyleri görsel sanatlar dersine kazandırmak amacıyla yaptıkları uygulamalar nelerdir?" sorusu kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme soruları analiz edilerek; yaparak öğretme yöntemi, örnek gösterme yöntemi ve soru cevap yöntemi kodlarıyla "Teorik Öğretim Yöntemleri" kategorisine; görsel-uzamsal zekâ, bedensel-kinestetik zekâ, müzikal zekâ, doğacı zekâ, kişisel ve sosyal zekâ, dilsel zekâ ve matematiksel zekâ kodlarıyla "Uygulamalı Öğretim Yöntemleri" kategorisine ulaşılmıştır.

Çizelge 5. Dersin İşleniş Teması

Görüşler	Kod	Kategori
Gösterip yaptırma, Örnek gösterme, Soru cevap yapma,	Gösterip Yaptırma Yöntemi Örnek Gösterme Yöntemi Soru Cevap Yöntemi	Teorik Öğretim Yöntemleri
Akıllı Tahta Kullanımı, Videolar, Görseller, Seramik uygulamaları	Görsel-Uzamsal ve Bedensel-Kinestetik Zekâ	
Derste müzik dinletmek	Müzikal Zekâ	
Doğadan nesnelere kullanılarak yapılan uygulamalar; Land Art, Doku çalışmaları, Bahçede ders işleme	Doğacı Zekâ	Uygulamalı Öğretim Yöntemleri
Kitap Kapaklarını yeniden tasarlamak, Hayat Hikâyelerini Resmetmek	Kişisel ve Sosyal Zekâ	
Sanatçıların hayatlarını ve eserlerini yorumlamak	Dilsel Zekâ	
Perspektif, Oran-Orantı, Cetvel, Küpler, Origami, Kareleme, Simetri	Matematiksel Zekâ	

2.1 Teorik Öğretim Yöntemleri

"Görsel sanatlar dersi sırasında öğretim yöntemi olarak neler kullanıyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin tamamı gösterip yaptırma yöntemini kullandığını söylemiş ve Ö2 "Çocuklar bir şeyi görmeden yapamıyor. En çok göstererek yaptırma yöntemini kullanıyorum. Konuları anlatıyorum, örnekler veriyorum. Akran değerlendirmeleri yaptırıyorum aynı kademelerin önceki yıllarda yaptıkları çalışmaları örnek gösteriyorum." cevabını verirken Ö3 de benzer şekilde "Genellikle konuyu anlatıyorum. Bazen örnek veriyorum... Biraz onlarda bir fikir uyandırmaya çalışıyorum (soru cevap yöntemi). Gerekirse tahtada bir iki kendim çizerek, uygulama yaparak bu şekilde gösteriyorum (gösterip yaptırma)." cevabını vermiştir.

2.2 Uygulamalı Öğretim Yöntemleri

"Farklı zekâ türleri için ne gibi uygulamalar yaptırıyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin tamamı matematiksel zekâyı temel alarak cevap vermiş ve devlet okulunda görev yapan öğretmenler sınıf mevcudunun fazlalığı ve ders saatinin kısıtlı olması sebebiyle farklı uygulamalar yapamadıkları yanıtını vermişlerdir. "Derste müzik dinletiyor musunuz?" sorusuna ise Ö3 harici tüm öğretmenler öğrencilerin hoşlandıkları tarzda müzikler dinlettiklerini ve dönüt verme amacıyla da müziği kullandıklarını açıklamışlardır. Bu doğrultuda Ö2 "Sürekli dinliyoruz, normalde klasik müzikler açıyoruz fakat bazen derste iyi çalışan bir öğrenci 'o zaman benim istediğim şarkıyı açalım' diyor ve güdülemek amacıyla açıyorum." cevabını vermiştir.

"Öğrencilerin doğadan nesnelere kullanmasını veya doğada (okul bahçesi) resim yapmasını hangi uygulamalarla sağlıyorsunuz?" sorusuna ise devlet okullarında görev yapan öğretmenler bahçeyi kullanmadıklarını açıklarken, özel okullarda görev yapan öğretmenler hava şartları müsait olduğu sürece bahçede, çardakta ders işleyebildiklerini açıklamıştır. Örneğin Ö1 "Şu anda 6. sınıflarla Land Art çalışıyoruz. Bahçemizde banklar güneş altında olduğu için çok kullanamıyoruz. Sınıflarımız 40 kişilik olduğu için onları dışarı çıkarmak zaman kısıtlamasıyla ve konsantrasyon sağlayamadığımız için zor oluyor. Daha az kişinin olduğu kurs gruplarıyla bunları yapabiliyoruz." cevabını vermiştir. Ö1'e benzer şekilde Ö5 de "Okul bahçesinde henüz hiç yapmadım. Onun dışında yaprak getirilip doku çalışmaları yaptık. Yani bahçeyi kullanmıyoruz. Uygun değil çünkü." cevaplarını verirken Ö2 "Bahçede kapalı bir çardağımız var. Orada yapabiliyoruz. Doğadan materyalleri yaprak baskıda kullandık." cevabını vermiştir. Ö6 da bahçeyi kullanabildiğini "Evet, havalar ısındığı gibi hep bahçedeyiz. Nesnelere kullanmalarını istemedim daha çok bahçede kısa süreli çizimler, eskizler yapıyoruz." cevabı ile belirtmiştir.

"Görsel sanatlar dersi içerisinde hikâyelerden/edebiyattan nasıl yararlanıyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin tamamı sanatçıların hayat hikâyelerini ya da farklı hikâyeleri resmettiklerini veya öğrencilerin okudukları kitapların kapak tasarımlarını yaptıkları gibi benzer cevaplar vermişlerdir. Örneğin; Ö6 "Bir hikâye okuyup, yanında kesip hikâyenin devamını resmederek getirmelerini sağlıyorum." ve Ö4 "Okudukları kitapların kapak tasarımlarını yaptık. Bir de Sait Faik Abasıyanık'ın Son Kuşlar Kitabını okuttuk Edebiyat öğretmeniyle birlikte çalıştık ve onun kitap kapağını tasarladılar." cevabını vermiştir.

3. Öğretmenlerinin farklı zekâ türlerine sahip bireyleri görsel sanatlar dersine kazandırmak amacıyla kullandıkları materyaller

Çizelge 6'da belirtildiği gibi 3. araştırma sorusu olan "Görsel sanatlar öğretmenlerinin farklı zekâ türlerine sahip bireyleri görsel sanatlar dersine kazandırmak amacıyla kullandıkları materyaller nelerdir?" sorusu kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme soruları analiz edilmiştir. Akilik boya, sulu boya, guaj boya, pastel boya, yağlı boya kodlarıyla "İki Boyutlu Sanat Materyalleri" kategorisine; kil uygulamaları ve seramik uygulamaları kodlarıyla "Üç Boyutlu Sanat Materyalleri" kategorisine; doğada bulunan nesnelere ve atık malzemeler kodlarıyla "Geri Dönüşüm Materyalleri" kategorisine ve akıllı tahta, videolar, görseller, sesler ve internet kodlarıyla "Teknoloji" kategorilerine ulaşılmıştır.

Çizelge 6. Materyaller Teması

Görüşler	Kod	Kategori
Su bazlı boyalar, Pastel boya, sulu boya, yağlı boya	Boyalar	İki Boyutlu Sanat Materyalleri
Seramik, kil uygulamaları	Seramik, kil uygulamaları	Üç Boyutlu Sanat Materyalleri
Kozalak, yaprak, taş	Doğada Bulunan Nesnelere	Geri Dönüşüm Materyalleri
Pipet, plastik şişe, şişe kapakları, mürekkebi bitmiş	Atık Malzemeler	
Akıllı tahta, videolar, görseller, sesler, internet	Akıllı tahta, videolar,	Teknoloji

3.1 İki Boyutlu Sanat Materyalleri

"Ders öğretim yöntemleri içerisinde kullandığınız materyaller nelerdir?" sorusunda devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin (Ö1, Ö3, Ö5) tamamı okullarında atölye bulunmadığı için genellikle su bazlı boyalar (kuru boya, sulu boya vb.) tercih ettiklerini söylemişlerdir. "Farklı çeşitlilikler uyguladığınızda öğrencilerin derse katılımında değişim gözleyorsünüz mü?" sorusunda öğretmenlerin tamamı değişim gözlediğini belirtmiştir. Fakat Ö3 "Derse katılımı artıyor zaten ondan öte ben her sene aynı tekniği uygulayamıyorum. Ben kendim bile sıkıldığım için yani her sene konu ne olursa olsun o

konuyu bir sene sonu böyle yaptıysan diğer başka bir sene başka bir tekniği onlarla yapmaya çalışıyorum. Çocuklar için de birazcık daha malzeme çeşitliliği sunarım.” yanıtını verirken; Ö1 “Ne yazık ki okulumuzda bir atölyemiz yok. Öncesinde varmış fakat daha sonra sınıfa çevirmişler. Dersliklerde ders işlediğimiz için pastel boya ağırlıklı gidiyoruz. Pastel boya, sulu boya kullanıyoruz. Akrilik boyayı bile sadece kurslarda yaptırabiliyorum.” cevabını vermiştir.

3.2 Üç Boyutlu Sanat Materyalleri

Özel okullarda görev yapan öğretmenler (Ö2, Ö4, Ö6) seramik, kil uygulamaları gibi örnekler verirken devlet okullarında çalışan öğretmenler okullarında atölye olmadığı için çeşitliliği ancak farklı boya türleriyle uygulama çalışmaları yaptırarak sağladığını açıklamıştır. Bu konuda Ö6'nın cevabı; “Tabii ki oluyor. Mesela seramik konusunu işlediğimizde ilgi ve derse katılım çok arttı ama 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı konulu resim yaptıklarında o ilgi olmuyor.” olmuştur. Ö6'ya benzer şekilde Ö4 “Evet, çok fark oluyor. Mesela seramik boyamalar yaptık, kil aldık şekil verdik. Çok katılım oldu, çok ilgilendiler hepsi heveslendi.” cevabını vermiştir.

3.3 Geri Dönüşüm Materyalleri

“Görsel sanatlar materyalleri harici hangi materyalleri kullanıyorsunuz?” sorusuna devlet okulu, özel okul fark etmeksizin öğretmenlerin tamamı özellikle maliyeti düşük olan ürünleri tercih ettikleri cevabını verseler de bu konuda Ö1 “Land art konusunda doğa çalışmaları yaparken kullandık fakat fiyat artışları bizi çok etkiledi. Bu sene öyle çalışmalar yapamadık. Bir kâğıdın fiyatı bile çok arttı. Bu sebeplerle de kullanamıyoruz.” Ve Ö2 “Görsel sanatlar materyali olmayan bir şeyi temin etmek zor. Çünkü yılın başında öğrencilere bir malzeme listesi veriyoruz daha sonra dönem içinde ekstra malzeme istemiyoruz. Bu yüzden kullanmadık.” cevabını vermiştir. Doğadaki nesnelere ve atık malzemeleri kullanma bağlamında ise Ö4 “Kozalak kullanıyoruz mesela, strafor kullanıyoruz üç boyutlu çalışmalar yapıyoruz maketler gibi sahne dekorları gibi çalışmalar yapıyoruz. Plastik atıklar kullandık, şişe kapaklarından deniz altı çalışmaları yaptık. Bitmiş keçeli kalemler kullandık mesela yeşillerden timsah gibi.” cevabını vermiştir.

3.4 Teknoloji

“Farklı çeşitlilikler uyguladığınızda öğrencilerin derse katılımında değişim gözlüyor musunuz?” sorusuna Ö1 “Kesinlikle çok farklılık oluyor, derse ilgi artıyor. Özellikle akıllı tahtaların kullanımına başladığımızdan beri etki çok farklı oluyor. Eskiden kitaplardan bulup gösterebildiğimiz şeylere şu anda internetin de katkısıyla hem biz öğretmenler hem de öğrenciler daha rahatlıkla erişebiliyor. Öğrencilere etkisi daha fazla oluyor.” cevabını vermiştir. Ö2 ise “Evet. Bunu özellikle videolar açtığım zaman fark ediyorum. Bir kere Van Gogh'u işlemiştik. Hayatını anlattım, eserleriyle ilgili betimleme çözümlerini soruları sordum. Farklı görseller, sesler eklendiğinde kesinlikle katılım artıyor.” cevabını vermiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın öğretmenlerin çoklu zeka kuramı ile ilgili farkındalıkları açısından sonuçları şöyledir: Görsel sanatlar öğretmenlerinin birçoğu tarafından çoklu zekâ kuramı doğrultusunda genellikle matematiksel zekâ ve görsel-uzamsal zekâ özelinde yorumlar yapılmıştır. Bu çalışma grubunun diğer zekâ türleri hakkında fikirleri/bilgileri olmadığı ya da daha çok görsel sanatlar alan odaklı düşündükleri söylenebilir. Öğretmenlerin söylemleri üzerine görsel-uzamsal zekâsı baskın olmayan öğrencilerin kendilerini yeteneksiz olarak nitelendirdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda görsel sanatlar dersinde yeteneklerini sınırlı olarak gören öğrencilere, farklı öğretim yöntemleri kullanarak sadece uygulama alanına değil, aynı zamanda sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarında da ilgili veya yetenekli olabileceklerini belirtmek gerekmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin zekâ türlerine göre farklı etkinlikler, öğretim yöntemleri tasarlanması gerektiği Yazıcı (2019), Abdulhak ve Romaisa (2022) ve Ayaydın (2009) tarafından da belirtilmektedir. Görsel sanatlar dersine sadece görsel-uzamsal zekânın hizmet etmediği, çoklu zekâ kuramı bağlamında bedensel-kinestetik zekâsı baskın bireylerin üç boyutlu sanat çalışmalarında, dilsel zekâsı baskın bireyin sanat tarihi alanında, mantıksal-matematiksel zekâsı baskın bireyin teknik çizim, oran-orantı veya perspektif uygulamalarında ve doğa zekâsı baskın olan bireyin arazi sanatı vb. farklı görsel sanatlar alanlarında başarılı olabileceği ifade edilmektedir. Bu anlamda çoklu zekâ kuramının daha işlevsel hale gelebilmesi için disiplinler arası çalışmalar yapılması gerektiği Çakır (2019)

tarafından önerilmiş ve Yıldız, Ceylan (2020)'nin yaptığı araştırmasında da öğrencilerin problem çözme becerileri ile sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel ve görsel-uzamsal zekâ alanlarına ilişkin algıları arasında pozitif yönlü düzeyde ilişki bulunmuştur. Kuramın eğitimsel sonuçlarını desteklemek, genellemek ve öğrenci tutumu konusunu aydınlatılabilmek amacıyla daha fazla sayıda ve uzun süreli araştırmalar ve uygulamalar yapılması gerektiği Ünal ve Karagüven (2018) ve Aslantaş (2013) tarafından da ifade edilmiştir. Bu sonuç kapsamında çoklu zekâ kuramının zekâ türlerinin görsel sanatlar öğretmenleri tarafından daha çok önemsemesi önerilebilir.

Araştırmanın öğretmenlerinin farklı zekâ türlerine sahip bireyleri görsel sanatlar dersine kazandırmak amacıyla yaptıkları uygulamalar ve kullandıkları materyaller açısından sonuçları şöyledir: Devlet okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri, okullarında atölye bulunmaması, sınıf mevcutlarının fazlalığı ve öğrencilerin ve velilerin maddi kısıtlılıkları sebebiyle çoklu zekâ kuramına yönelik farklı öğretim yöntemlerini uygulamakta zorlandıklarını ifade etmektedirler. Özel okullarda çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin ise atölyeler, teknolojik gereçler, üç boyutlu sanat elemanları, farklı materyal kullanabilme konularında yeterli imkânlarla sahip olmaları ve sınıf mevcutlarının kalabalık olmaması nedeniyle çoklu zekâ kuramına yönelik öğretim yöntemlerini uygulamakta zorlanmadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin hem fikir olduğu konulardan biri öğrencilerin dersin işlenişinde ve materyal kullanımında farklılık gördüğünde derse katılımının artması durumudur. Bu bağlamda çoklu zekâ kuramına yönelik araştırmalar yapan Ayaydın (2004), Nyhammer (2022), Karagöz (2019), Karip (2016), Özsoy ve Ayaydın (2011), Taşpınar ve Kaya (2016), Ayaydın (2009), Aslantaş (2013) da kuramın derste uygulandığında öğrencilerin derse karşı tutumunda ve katılımında, akademik başarılarında olumlu yönde gelişme sağladığını ifade etmektedirler. Bu sonuca göre, görsel sanatlar alanının farklı zekâ türlerine dair uygulamalara elverişli bir ders niteliğinde olmasına rağmen, devlet okullarındaki imkansızlıklar sebebiyle öğretmenlerin bu konuda zorluk yaşıyor olmaları, devlet ve özel kurum öğrencileri arasında eşitsizliğe neden olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçları temelinde, görsel sanatlar dersi özelinde çoklu zekâ kuramının etkisi göz önünde bulundurularak öğretmenler ve alan uzmanları tarafından çoklu zekâ kuramına dair teorik ve uygulamalı çalışmalar yapılabilir ve her bir zekâ türüne yönelik şekilde öğretim yöntemleri geliştirilebilir. Maddi kısıtlılık sorununu ortadan kaldırma ve öğrencilerin derse olan ilgisini artırma amacıyla görsel sanatlar öğretmenleri farklı uygulamalar ve materyaller kullanmaları konusunda sürdürülebilirlik kapsamında geri dönüşüm materyallerinden yararlanmaları konusunda teşvik edilebilir. Bunun yanı sıra alan öğretmenlerine çoklu zekâ kuramı ve kuramın derslerde uygulanabilirliği konusunda örnek etkinliklerin sunulduğu seminerler düzenlenebilir.

Durum çalışması olarak desenlenen bu araştırma, elde ettiği verilerin kısıtlılığından dolayı çalışma grubu ile sınırlıdır. Fakat araştırmanın çalışma grubunu oluşturan görsel sanatlar öğretmenlerinden elde edilen bu verilerin, farklı illerde ve daha geniş katılımlı gruplarla tekrarlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Abdelhak, H., ve Romaisa, C. (2022). Incorporating multiple intelligences theory in the learning and teaching operation: teacher's guide. *British Journal of Teacher Education and Pedagogy*, 1 (1), 83-89.
- Alrabah, S., Wu, S. H. ve Alotaibi, A. M. (2018). The Learning styles and multiple intelligences of efl college students in Kuwait. *International Education Studies*, 11 (3), 38-47. DOI: 10.5539/ies.v11n3p38
- Altan, M. Z. (1999). Çoklu zekâ kuramı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17 (17), 105-117.
- Aslantaş, S. (2013). İlköğretim 4. sınıf görsel sanatlar dersinde disiplinlerarası yaklaşıma göre yapılan öğretimin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına etkisi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, (2), 1-13.
- Ayaydın, A. (2009). Eğitimde çoklu zekâ yansımaları ve görsel sanatlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13, s. 52-62.
- Ayaydın, A. ve Özsoy, V. (2011). Çoklu zekâ kuramı'na dayalı öğretimin ilköğretim 6. sınıf resim-iş dersinde öğrenci tutumuna etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 9 (3), s. 497-518.
- Creswell, J.W. (2017) Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları. Eğitim Kitap Yayıncılık, Ankara.
- Çakır, K. (2019). Görsel sanatlar dersinde, çoklu zekâ kuramının sanatta yaratıcılığa etkisi konusunda öğretmen görüşleri. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Emmiyati, N., Rasyid, M. A., Rahman, M. A., Arsyad, A., ve Dirawan, G. D. (2014). Multiple Intelligences Profiles of Junior Secondary School Students in Indonesia. *International Education Studies*, 7 (11), 103-110. DOI: 10.5539/ies.v7n11p103
- Erim, G. (1994). *Temel tasarım içerisinde yaratıcılığın önemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gardner, H. (1995). Reflections on multiple intelligences. *Phi Delta Kappan*, 77 (3), 200-208.
- Gardner, H. (2021). *Zihin çerçeveleri*. Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Glesne, C. (2020). *Nitel araştırmaya giriş*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Gülüm, B., ve Türker, İ. H. (2022). Görsel sanatlar dersinde farklılıklara saygı değerinin etkinlikler yoluyla kazandırılması üzerine ampirik bir çalışma/An empirical study on gaining the value of respect for differences through activities in visual arts lesson. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 220-232.
- Karagöz, T. (2019). *Ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar eğitimi sürecinde uygulanan yeni bir yönetsel yaklaşım: Çoklu zekâ kuramı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karip, F. (2016). *Farklaştırılmış görsel sanatlar öğretiminin 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarı, tutum ve çalışmalarına etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Nyhammer, K. (2022). *A choice based art classroom with the application of the multiple intelligence theory and the impact at the elementary level*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bethel Üniversitesi.
- Sulaiman, S. ve Sulaiman, T. (2010). Enhancing language teaching and learning by keeping individual differences in perspective. *International Education Studies*, 3 (2), 134-142. DOI:10.5539/ies.v3n2p134
- Talu, N. (1999). Çoklu zekâ kuramı ve eğitime yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (15), s. 164-172.
- Taşpınar, S.E. ve Kaya, A. (2016). Painting with the Multiple Intelligences: Defining Student Success and Permanence in Art Class. *Journal of Education and Training Studies*, 4 (7), 259-264.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. Pegem Akademi Yayınevi, 3.Baskı
- Türk Dil Kurumu. (2023). "Zekâ" tanımı. [Çevrim-içi: <https://sozluk.gov.tr/>], Erişim Tarihi: 10.05.2023
- Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara.
- Ünal-Karagüven, M. H. (2018). Çoklu zekâ teorisi ve eğitimde uygulamaları. *Academia Eğitimde Araştırma Dergisi*. 3 (2), s. 1-17.
- Yazıcı, N. (2019). *11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Yıldız, H. ve Ceylan, M. (2020). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin çoklu zekâ algıları ve matematik öğretim programında yer alan alana özgü problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (2), 777-792.